



Katteluksen sukuseuran uutiset

Numero 15

15.5.2013

MIKÄ ON KESÄN 2013 KOHOKOHTA? SE ON

SUKULAISJUHLA

SUNNUNTAINA 25.08.2013

LEHMIRANNAN LUONNONKAUNIISSA LOMAKESKUKSESSA SALOSSA.

HERKULLINEN JUHLALOUNAS, SOPIVASTI OHJELMAA, ARVONTAA, TANSSIA,
SEURUSTELUA. KAIKKI TÄMÄ SOPUHINTAAN 20/10€.

TÄSMÄTIETOA HEINÄKUUSSA

KAIKKI SUKULAISET VANHAT JA NUORET TERVETULOA!

Kuka olen, mistä tulen?

Viime vuosina on televisiossa esitetty ainakin kahta ohjelmasarjaa, jossa on selvitelty ihmisten juuria. Toinen on nimeltään: Kuka oikein olet N.N.? Ja perässä on jonkun tunnetun suomalaisen nimi. Ohjelmassa henkilön historiasta löytyy aina asioita, ihmisiä ja paikkoja, joiden ei etukäteen tiedetty mitenkään liittyvän kyseisen henkilön elämään. Vielä suosituimpi on ollut ohjelma Kadonneen jäljillä, jossa tavalliset suomalaiset kuka mistäkin syystä etsivät puuttuvia henkilöitä tai tietoja lapsuudestaan tai alkuperästään. Ohjelmaan liittyy suuria tunteita, sekä onnea että tragiikkaa ja katsojankin on usein vaikea selvittää kyynelittä.

Edellä mainittujen ohjelmien suosio kertoo siitä, kuinka tärkeää meille itse kullekin on tietää mistä tulemme, mihin kuulumme ja ketkä ovat sukuamme. Sukuselvitysten teko ja sukukirjojen kokoaminen kertovat tästä samasta kaipuusta. Kun Katteluksen sukukirja viisi vuotta sitten julkaistiin, kulutti varmaan moni eräitä tunteja selatessaan ja etsiessään vaikkapa löytyisikö omalta paikkakunnalta yllättäviä sukulaissuhteita.

Elokuussa järjestettävä Katteluksen sukulaishuila on yksi tapa kokea kuuluvansa johonkin ja tuntee liittyvänsä jatkumoon, joka alkoi kun Olof Staffansson tuli Koskelle Katteluksen kylään ja päätti jäädä sinne asumaan. Mistä hän tuli, sitä emme vielä tiedä, mutta mitä siitä seurasi, siitä tiedämme jo aika lailla.

KAIKKI SUKUUMME SYNTYNEET JA NAIDUT
MENNÄÄN KOKEMAAN SUKULAISSUUDEN ILOA JUHLAAMME

Olof Staffanssonin ja hänen vaimonsa Britan jälkeläisten, Katteluksen sukuseura r.y.

www.kattelus1658.suntuubi.com, Pankkiyhteys 471010-22789. Jäsenmaksu 10 €/aikuinen vuodessa



NYLONIA, CRIMPLENEÄ JA MUITA BIOHAJOAMATTOMIA MATERIAALEJA KATTELUKSEN KYLÄSSÄ

Olen sitä sukupolvea, jonka elämän aikana muovin käyttö on vaatimattomasta alusta lisääntynyt ongelmaksi asti. Muovinkaltaisten materiaalien historia ulottuu yllättäen peräti 1800-luvulle, mutta vasta toisen maailmansodan jälkeen alkoi niiden todellinen voittokulku.

Ensimmäisiä muoviesineitäni olivat punaiset aurinkolasit, jotka olin saanut ostosmatkalla Turkuun. Menin onnellisena esittelemään niitä lähinaapuriin ja naapurintäti kysyi, että ovatko ne todellakin aivan aitoa kuttaperkkaa. Ja minä ylpeänä myönsin asian näin olevan.

Miesten valkoiset nylonpaidat olivat 60-luvun hittituote. Hetkessä kuivia, silittämättä siistejä ja erittäin epämiellyttäviä ja hiostavia päällä. Uutuusmateriaali on kuitenkin ihmisen mielestä aina hienompaa kuin vanha, joten puuvillat ja muut luonnonkuidut saivat vuosiksi jäädä unholaan. Nämä ajat ovat onneksi kaukana takanapäin, mutta yhä näkee huuto.netissä myytävän vanhoja nylonpaitoja muutaman euron kappalehintaan. Mitähän ostajat niilläkin tekevät, kun materiaalista ei ole edes pölyrätiksi. Ehkä joku, jolla ei ole varaa nuoruuden haaveeseen moottoripyörään, ostaa sen sijaan nylonpaidan ja teryleenihousut.

Aivan oma lukunsa oli crimplene. Jokainen 60-luvulla elänyt muistaa tämän jäykän, karhean, erilaisin röpökuvioin koristellun täysin rypistymättömän kankaan. Kaikilla itseäänkunnioittavilla naisilla oli ainakin yksi crimplenestä tehty leninki tai jakkupuku. Eikä oikeastaan tarvittukaan kuin yksi, koska materiaali on ikuista ja säilyy muuttumattomana vielä jälkipolvillekin. Eräässä sukutapaamisessa muistelin serkkutyttöni kanssa 60-luvun puolivälissä tehtyä herättäjäjuhlamatkaa Nivalaan. Matka tehtiin kummitätini kuplalla ja majoitus oli vaatimattomasti jonkun kansakoulun lattialla. Viereisille patjoille oli asettautunut pari meille tuntematonta mummoa, jotka ihastuneina esittelivät meille crimpleneleninkejään. Parasta oli kuulemma, kun ei tarvinnut ottaa ollenkaan yöpaitaa mukaan, koska crimplene ei rypistynyt nukkuessakaan.

Crimplene voi antaa mielenkiintoista työskätkä myös tulevaisuuden arkeologeille. Tosin tämä materiaali saattaa kyllä johtaa heitä pahasti harhaan. Tarkkojen hiili-ajoitusten ja muiden tutkimusten jälkeen he luultavasti tulevat sellaiseen virheelliseen johtopäätökseen, että näin kestävä materiaali ei voi olla ihmisaivojen kehittäminen vaan se on todiste maan ulkopuolisen, meitä korkeamman älyn vierailusta planeetallamme.

Lisätodisteena crimplenen kestävydestä voin kertoa, että juuri äskettäin tyttäreni osti vintage-liikkeestä upean hopeanhoitoisen crimplenemekon. Se oli täysin uudenveroinen, kulumaton ja virheetön. Parhaassa tapauksessa sitä voi useampikin perättäinen sukupolvi käyttää esimerkiksi kaikissa tulevissa Katteluksen sukuseuran juhlissa. Siinä toteutuu yhtä aikaa kolme tärkeää nykyajan periaatetta: kierrätys, kestävä kehitys ja perinteiden siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Arja Vainio





ERÄS KALUNKIRJOITUS 1898

V 1898 helmikuun 21. päivänä pidettiin pesänkirjoitus ja arvio puuseppä Juho Enmannin jälkeen, joka kuoli 29. päivänä marraskuuta v 1897.

Läsnä olivat, paitsi allekirjoittaneita arviomiehiä, leski Anna-Liisa Enman, poika Kustaa Haapanen, ynnä tämän vaimo Amanda Haapanen.

Lesken elmiannon mukaan arvostettiin pesässä löytyvä omaisuus seuraavaisesti:

	M	P
<i>Huonekaluja</i>		
1 Hyllykaappi	5	
4 Arkkua	3	
1 Piisarokku	5	
1 Sänky, 3 tuolia	3	
1 Kaappi	1	50
<i>Talouksetkaluja</i>		
2 Taikinatinua	2	
2 Saavia, 1 tynnyri ja kirnu	2	
1 Käsikivet	1	
1 Tahko	1	50
1 Kangas- ja loinpuut	3	
1 Wihdinpuut, 2 rukkia ym.	1	
<i>Kyökkeikaluja</i>		
2 Pataa, pannu, kahvipannu	3	
1 Kahvimylly ja -paahdin		50
2 Lyhtyä ja lamppu		75
<i>Työkaluja</i>		
3 Sahaa	5	
3 Höylää, 3 kirvestä	6	
Puraita ja napakairoja	6	
1 Sorvintuoli	2	
4 Liimaruuvia	1	

	M	P
<i>Pito- ja makuuvaatteita</i>		
Miehen pitovaatteet	15	
3 Wällyt, ryijy	10	
2 Polstaria	8	
10 Tyyynyä	7	
<i>Ajokaluja</i>		
1 Käsikärrit	10	
1 Vesikelkka	3	
1 Heinäreet	4	
1 Parireet, puureki	8	
1 Rekipyörät	4	
<i>Rautaa</i>		
1 Kärrinraudat	10	
1 Rautakanki	2	
2 Wiikahdinta, sorppiä ym.	3	
1 Rautalapio, heinähanko	1	
3 Kuskeka, rautasäilyä	3	50
<i>Eläimiä</i>		
1 Lehmä ja hieho	50	
<i>Huoneita</i>		
Yhteensä	500	
<i>Wähennyksiä</i>		
Waiwasten prosentti	1	
Palkkio pesänkirjoituksesta	4	
Puhdas omaisuus	685	75

Näin arvioitaksi ja merkityksi todistavat: Juho Werho, Heikki Herlin, Kustaa Haapanen

Että pesän varat ovat ilmoitetut sellaisina kun ne vainajan kuolinhetkellä olivat, todistaa valallisella vakuutuksella: Anna-Liisa Enman.

Kirjoittaja Elis Kesälä

Alkuperäinen asiapaperi on isoisäni Eliksen arkistossa.



Kalunkirjoitus-Pesänkirjoitus-Perunkirjoitus – ruots. Bouppteckning ovat tarkoittaneet samaa asiaa jo lähes 500 vuotta. Ensimmäinen säilynyt perunkirjoitus Suomessa on vuodelta 1520. Perunkirjoituksissa pääperiaatteena oli kruunun etu. Alati kasvavia yhteiskunnan menoja varten piti päästä käsiksi aluksi varakkaisiin kuolinpesiin. Varat tosin suunnattiin köyhäinhoitoon ja muuhun armeliaisuuteen. Vuoden 1698 köyhäinhoitoasetus määräsi kuolinpesän omaisuudesta maksettavaksi köyhäinkassaan 1/8 prosenttia.

Vuoden 1734 laissa määrättiin perunkirjoitukset pakollisiksi. Perintökaaren 9. luku määräsi: Jos joku kuolee, niin pitää miehen tai vaimon, joka elää - vilpittömästi ilmoittaa ja tarkasti ylöskirjoituttaa kaiken tavaran, sekä irtaimen että kiinteän sellaisena kun se kuoleman hetkellä oli kaikkien raamattujen ja kirjojen, saatavain ja maksettavien velkojen kanssa, perillisten tai heidän holhoojien tai asianajajiensa läsnä ollessa. Perunkirjoitus piti toimittaa kolmen kuukauden sisällä henkilön kuolemasta. Toimituksesta syntyi perukirja, joka maaseudulla piti toimittaa seuraaville käräjille.

Johan Fredrik Enman oli syntynyt 3.8.1828 Jättälän kylän Seppälän kantatilan Skinnarin torpparin Johan Jacobssonin ja vaimonsa Maria Simonsdotterin perheeseen. Johan Jacobsson oli Seppälän talon vanhin poika, joka siirtyi Snikkarin torppariksi.

Johan Fredrik kierteli kylän lähitaloissa renkinä kunnes avioitui 27 vuotiaana vuonna 1855 Anna-Liisa Juhontyttären, s. 6.3.1830, kanssa.

Anna-Liisan äiti Margareta Heikintytär, 1809–1849, oli Katteluksen kylän Ylitalon isännän Henricus Christerssonin vanhin lapsi. Muita lapsia olivat mm. Heikki Heikinpoika ”Suomenherra” ja Ylitaloa 22 vuotta emännöinyt Anna Heikintytär.

Margareta Heikintytär avioitui 1829 Halikkolan vanhan kantatilan, Kittilän, vanhimman pojan, tulevan isännän Juho Matinpojan kanssa. Heille syntyi 6 lasta, joista kolme varttui aikuisikään Anna-Liisan oli heistä vanhin. Margareta Heikintytär kuoli 1849 ja hänen miehensä Juho Matinpoika 1851, jonka jälkeen talo vaihtoi omistusta nykyiselle suvulle.

Nuoripari asui ensin Snikkarin torpassa yhdessä Johanin leskeksi jääneen äidin kanssa. Vuonna 1858 he muuttivat Anna-Liisan äidin kotitalolle Ylitaloon, jota emännöi Anna-Liisan tati Anna-Stiina Heikintytär. Nuoripari teki talossa rengin ja piian töitä ja asui joissakin lukuisissa tilalla olevissa tuvissa. Heille syntyi poika Gustaf vuonna 1861. Samana vuonna Anna-Stiina Heikintyttären tytär Jemina Eufrosyyne ja miehensä Karl Viktor ottivat Ylitalon isännyyden haltuunsa.

Vuonna 1864 Johan Fredrik perheineen lähti Ylitalosta Tauselan kylään Tausan ja Kärpän taloihin, ja he tekivät niissä rengin ja piian töitä 13 vuoden ajan.

Ylitaloon he palasivat vuonna 1877, jolloin Johan-nimi oli suomennettu Juhoksi ja sukunimeksi oli otettu Enman. Gustaf-poikakin sai uuden suomalaisen nimen Kustaa.

Heille perustettiin Ylitalon maille, Alitalon rajan pintaan, Nikkarilan torppa, johon kuului peltoa parisen hehtaaria ja hyvää niittyä. Torpan nimi viittaa Juhon puumiestaitoihin, eli nikkariin, ja taidot periytyivät myös Kustalle. Torpan kontrahteihin kuuluivat mm. polttopuut talon metsästä. Hilda Kattelus kertoi isänsä Kallen sanoneen, että torpan harvat seinät – kun variksetkin melkein siivet supussa lensivät seinän läpi – tuhlasivat lämpöä niin paljon, että jatkuvasti sai syöttää puita pesään ja siksi pelättiin puiden loppuvan Ylitalon metsästä.

Kustaa avioitui ja perheeseen syntyi kuusi lasta, joista aikuisiksi varttuivat, Oskari, Väinö ja Ella. Vuonna 1920 Kustaa perheineen muutti Tauselan kylään. Niinä aikoina alettiin torppia lunastaa torpparivapautuslain mukaan itsenäisiksi tiloiksi, mutta Kalle, Ylitalon isäntä, halusi torpan maat takaisin tilaan. Kustaan päätöstä luopua torpasta edesauttoi ehkä Kallen tieto, että Tauselassa, samalla aukealla oli myytävänä Kulmala-niminen talo, jonne Kustaa perheineen sitten muuttikin.

Juho Fredrik Enman on sukuseuramme puheenjohtajan Liisa Suomisen isoisän isoisä.

Antti Kesälä

Lähteet: Sukukirja, Kosken seurakunnan rippikirjat ja Elis Kesälän arkisto



SUKUSEURAN KESÄTAPAHTUMA la 16.6.2012



Yhteiskuvassa Ateljee Hiidenlinnan edustalla

Lapsuuden ystävä

*Muistatko sä vielä,
tytön pienen siellä,
mi kanssas kulki ahon laitaa
varpain paljain?
Jokirantaa muistatko,
ja sitä peltotietä?
Mi kulki ohi lehmihaan,
vei meidät leikkeihin onnelaan.
Ahonlaidan mansikat
me heinään pujoteltiin.
Tuoksu niiden vieläkin
on mulla aistissain.
Heinän ken sai pidemmän,
ja mansikoista suurimmat?
Se kisailua oli meidän
pienten tyttösten.*

*Makeat ol mansikat,
ne suussa pian maistuivat.
Helmat hulmuten taas juostiin
uusii leikkeihin.
Lapsuusajan ystävä,
mä muistan sua lämmöllä.
Sä paljon mulle annoit silloin,
aikaan lapsuuden.
Oi, jos vielä kanssas saisin,
paljain jaloin juosta voisin.
Ahonlaidan mansikoista
nauhan pujottaisin.
Sulle sen nyt ojentaisin,
kiitokseksi lahjoittaisin,
ystävälle aikaan lapsuuden.*



Sukulaisjuhlan osallistumismaksu

Sukulaisjuhlan osallistumismaksun voit maksaa myös myöhemmin, mutta jos haluat varmistaa mukaantulosi, voit maksaa osallistumiset tilisiirrolla jo nyt, liite. Merkitsethän lisätietoihin osallistujien nimet ja mahdolliset eri osoitteet.

Tilisiirtolomakkeet, liite (jossa uusi sukulaisjuhlatili)

Sukuseuran vuosikokous

AIKAISEMMIN MAINITTU SUKULAISJUHLA ON TARKOITETTU KAIKILLE SUKULAISILLE. Erikseen jäsenille pidettävä Katteluksen sukuseuran sääntömääräinen vuosikokous pidetään sukulaisjuhlapäivänä 25.8.2013 klo 10. Vuosikokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat sekä hallituksen esitys eräistä muutoksista sääntöihin.

Näistä tulee tarkempi tieto heinäkuussa postitettavan sukulaisjuhlakutsun yhteydessä. Asiat on luettavissa silloin myös sukuseuran kotisivuilta, www.kattelus1658.suntuubi.com.

Sukuseuran jäsenmaksu

Toimintamme tekee mahdolliseksi sukuseura ja sen jäsenet. Toivomme jäsenyyttäsi.

Jäsenmaksulomake liitteenä.

Sukuseuran hallitus "ukkoutuu". Sinä, joka olet kiinnostunut sukuseuratoiminnasta tai sukututkimuksesta, annapa vinkki!

Katteluksella sanottua 100 – 150 vuotta sitten:

Hakalan Kallen jutun mukaan heillä oli kasvamassa kaksi porsasta, jotka eivät kuitenkaan mitään kasvaneet, vaikka olivat hyviä syömään. Kalle kertoi: Ne oli niin laihoi, et kun ne otti hakokapulan suuhun, ni takapää nousi ilmaan. Mää pyysin Ylitalon Kallee ampumaan ne – Kalle tuli sotilaskiväärin kans, ja määhautasin sontakassaan, mitä niistä jäi jäljel

Katteluksen Kesälän lähellä asui Pikkutuvan Manta eli Maistiinan Manta, epilepsiaa sairastava vanhanpuoleinen naisihminen, joka kierteli ympäri paikkakuntaa, teki pientä kauppaa ja kertoi kuulumisia. Kerran Manta oli kaatuesaan saanut haavan reiteensä, ja kun Kesälän isäntä, joka oli köyhäinlaitokunnan jäsen, tuli tiellä vastaan, niin Manta päätti näyttää hänelle vammansa, saadakseen lisää köyhäinapua. Hän kääri hamettaan ylös ja änkytti: Onks Kesälä mun lä-lä-läppetänkä nähny ...? En ol, enkä pirä välillä näbräkkän, tuumi Kesälä ja jatkoivat matkaansa.

Joonas Kattelus eli Susi-Joonas, metsästäjä ja luonnon ihailija kulki erään metsästystoverinsa kanssa pitkän tietä omistamansa Katteluksen Alitalon Hirsnummella. Tie oli sileä ja kaunis ja molemmilla puolilla komea bongikko. Joonas tuumi kaverilleen: Tämmöstä tiätä olis sit hauska ajella, kun olis hyvät linjaanirattaat ja Välimaan Siina viäres ...

Kosken Tl Kaskukirja 1. Toim. Matti Heinonen 1989:

Yhdysesikilöt:

Puheenjohtaja

Liisa Suominen

Karvataskunkatu 14A 15 20610 Turku

puhelin 050 522 6878

liisa.suominen@turku.fi

Ali-Katteluksen yhteysesikilö

Antti Kesälä

Katteluksentie 15, 31500 Koski Tl

puhelin 044 484 2712

antti.kesala@koski.fi

Sihteeri ja Yli-Katteluksen yhteysesikilö

Rauno Kattelus

Sibeliuksenkatu 11 A 10, 13100 Hämeenlinna

puhelin 044 322 5811

rauno.kattelus@pp.arnas.fi

Sukututkija / Jäsentietojen ylläpito

Viljo Rantanen

Pioneerintie 4, 13500 Hämeenlinna

puhelin 050 384 9243

vrantanen@wippies.fi